

PFU-SAK NR. 143/14

KLAGER: Christian Kråkenes
ADRESSE: Pb. 7777, 5020 Bergen
TELEFON:
PUBLIKASJON: Bergensavisen
PUBLISERINGSDATO: -
STOFFOMRÅDE: Næringsliv
GENRE: -
SØKERSTIKKORD: Redaksjonell integritet og troverdighet, redaksjonell habilitet, dobbeltroller
REGISTRERT: 16.05.2014
BEHANDLET I SEKR.: 26.05.2014; tilsvaarsrunden innledet
BEHANDLES I PFU: 23.09.2014
FERDIGBEHANDLET:
BEHANDLINGSTID: 127 dager
KLAGEGRUPPE: Redaksjonell medarbeider
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Klager jobber i NRK Hordaland og har innklaget fire medier (NRK, TV 2, Bergens Tidende og Bergensavisen) for samme forhold. De parallelle sakene er: 140-143/14.

SAMMENDRAG:

Klagen gjelder redaksjonelle medarbeideres integritet og habilitet og er ikke knyttet til noe publisert stoff.

KLAGEN:

Klager er Christian Kråkenes som jobber i NRK Hordaland. Han ber PFU vurdere hvorvidt Bergensavisens tilknytning til Bergen Næringsråd er i strid med Vær Varsom-plakatens punkter 2.2 (redaksjonell integritet og troverdighet) og 2.3 (redaksjonell habilitet/dobbeltrroller).

Om bakgrunnen for klagen, skriver klager: «Flere mediebedrifter i Bergen er medlem i den næringspolitiske interesseorganisasjonen Bergen Næringsråd. I tillegg til at bedriftene er medlemmer, har også flere redaksjonelle medarbeidere – journalister og redaktører – personlige medlemskap i foreningen (...). Dette gir dem mulighet til å delta på faglige og sosiale arrangementer i regi av næringsrådet. Flere av journalistene som er medlemmer i næringsrådet, jobber til daglig med å lage saker om næringslivet i Bergen. (...) Viktigheten av det sosiale understrekes av at næringsrådet poengterer at man får nytte av medlemskapet for å bygge nettverk.»

Klager anfører: «[S]lik jeg forstår VVP, [er det] nok å påvise at en binding *kan* skape interessekonflikter eller svekke de enkelte mediers – eller den enkelte journalists – troverdighet for å slå fast at praksisen er i strid med god presseskikk. (...) Denne klagen dreier seg ikke om hvorvidt innklagedes medlemskap i Bergen Næringsråd har påvirket journalistiske vurderinger i konkrete saker i VVPs kapittel 2. Spørsmålet er hvorvidt tilknytningen representerer en fare for at så *kan* skje.»

Slik klager ser det, er det «nærmest for journalistisk barnelærdom å regne at journalister og redaktører ikke bør ta del i formaliserte nettverk med personer de også bruker som kilder». Klager skriver: «Faren for at den enkelte redaksjonelle medarbeider bevisst eller ubevisst opparbeider en følelse av lojalitet til andre medlemmer i dette nettverket, kan etter mitt syn ikke ignoreres. (...) Disse reglene [VVP 2.2 og 2.3] setter en grense for hvor nær omgang vi skal pleie med mektige aktører i for eksempel politikk og næringsliv – fordi vi skal være på den sikre siden.»

Klager har vedlagt bilder som viser «redaktører sammen med personer de forventes å ha en kritisk distanse til, i gjensidig hyllende, sosialt samkvem». Etter klagers mening er det «vanskelig å ha tillit til at våre redaktører klarer å riste disse bindingene av seg når de går hjem for kvelden, og det er vanskelig å se for seg at bergensmedia ikke ville skade sin troverdighet overfor lesere og seere dersom samrøret hadde vært allment kjent».

Klager er «oppmerksom på at kommersielle media har en merkantil del av sin organisasjon som kanskje kjenner et spesielt behov for å være tilstede i Bergen Næringsråd». Han kan likevel ikke «forstå at den eventuelle forretningsmessige nytten man har av et slikt medlemskap, kan være stor nok til å se vekk fra de presseetiske utfordringene en slik binding representerer». Klager påpeker også at innklaget medium er representert i næringsrådet med redaksjonelle ledere.

For øvrig anmoder klager PFU om å avgi «en prinsipputtalelse som kan være rettesnor for andre mediebedrifters forhold til næringsforeninger», dersom utvalget ender med å felle innklaget medium.

TILSVARSRUNDEN:

Bergensavisen (BA) opplyser om avisens medlemskap i Bergen Næringsråd at det er et bedriftsmedlemskap, at de personlige medlemskapene står på selskapets ledelse, og at det kun betales bedriftskontingent. BA forklarer også at ingen BA-journalister er medlemmer i næringsrådet, og at sjefredaktøren som er medlem, ikke har noen verv i næringsrådet.

Videre anfører BAs sjefredaktør: «Som redaktør tilhører det min jobb å delta på ulike faglige og sosiale arenaer både for å profilere avisen og for å få kunnskap om hva som skjer i ulike fora og i ulike samfunnsspørsmål. Bergen Næringsråd er én av flere slike arenaer. Det er selvsagt fullt mulig å delta på arrangementer i kraft av sin stilling, og samtidig ivareta sin profesjonelle integritet.»

Klageren oppfatter det slik at innklagede ønsker å «skape en distinksjon mellom redaktør og journalist når det gjelder hvordan de to gruppene redaksjonelle medarbeidere skal kunne forholde seg til dobbeltroller som kan svekke deres integritet eller troverdighet». Klager

innvender: «Vær Varsom-plakaten skiller ikke mellom journalister og redaktører i spørsmål om vern av den enkelte redaksjons og medarbeiders integritet.»

Når det gjelder bedriftenes medlemskap i næringsrådet, viser klager til vedlegg V i klagen for å underbygge sitt syn om at næringsrådet ikke er spesielt åpent, ettersom foreningen ikke ville gi ut informasjon om medlemskap «uten det enkelte medlems godkjenning».

Slik klager ser det, er sponsing et eksempel på andre forhold som kan reise tvil om medienes uavhengighet, integritet og troverdighet. Klager anfører: «Selv om sponsing og medlemskap i Bergen Næringsråd har noen felles etiske utfordringer, er det vesensforskjeller mellom disse to tilknytningene, og selv om man har godtatt sponsing, betyr ikke det at man kan godta at redaktører og journalister er medlem i næringsforeninger. Dersom man går god for denne typen relativisering av ulike bindinger mellom mediefolk og øvrige samfunnsaktører, kan man like godt si at redaktører og journalister kan være medlemmer hvor som helst – så lenge man husker å skrive en skarp leder om sine forbundsfeller en gang i blant. Ett sted må grensen gå for hvilke bindinger det er greit at mediebedrifter, redaktører og journalister har, og jeg mener medlemskap i Bergen Næringsråd er utenfor denne grensen.»

Klager mener også det er en viktig forskjell mellom for eksempel medlemskap i næringsrådet og et idrettslag, ettersom sistnevnte «i liten grad [forsøker] å påvirke samfunnet rundt seg på den måten en næringsforening gjør». I tillegg mener klager at en mediebedrifts medlemskap «impliserer (...) hver enkelt ansatt, selv om den enkelte journalist ikke har personlig medlemskap». Klager anfører: «Det er mindre problematisk om en enkelt journalist er medlem i for eksempel et idrettslag, siden det trolig finnes kolleger som ikke er medlem, og dermed kan forestå en eventuell dekning av foreningen.» Slik klager ser det, er det også en forskjell mellom å være medlem i næringsrådet og være i andre nettverk, i og med at medlemskapet innebærer en formell tilknytning: «Man kommer ikke unna at ethvert medlemskap fører med seg formelle og uformelle plikter og rettigheter.»

Etter klagers syn er det også en «grov forenkling å sammenligne medlemskapet i Bergen Næringsråd med tradisjonell kildepleie». Klager skriver: «Eksempelvis forventes det av mange journalister å ha et bredt kildenettverk blant politikere, uten at man av den grunn ville kunne forsvare de samme journalistenes rett til å være medlem i politiske partier, eller delta på gallamiddager sammen med politikere de ellers bruker som kilder.»

På bakgrunn av dette fastholder klager sitt syn om at mediets medlemskap i Bergen Næringsråd er i strid med god presseskikk.

Bergensavisen skriver i en kort sluttkommentar: «Klager synes å tro at Bergensavisens medlemskap i Bergen Næringsråd medfører formelle og uformelle plikter og rettigheter. Det gjør det **ikke**. At jeg [sjefredaktør, sekr. anm.] på vegne av Bergensavisen står på næringsrådets medlemsliste medfører overhodet ingen plikter. Det gir heller ingen rettigheter. Det gir derimot noen *muligheter* til å komme i kontakt med kilder og miljøer det ellers ville vært vanskelig å komme i kontakt med. At jeg et par ganger i året velger å benytte denne muligheten for å få tips, innspill, innsikt og forståelse kan umulig være i strid med god presseskikk.»